

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2011-4-68 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 11-28/547-165
Karar Tarihi : 04.05.2011

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE,
Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Murat ÇETİNKAYA, Reşit
GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : Hale GÜNDÜZ, Selvi KOCABAY

**C. BİLDİRİMDE
BULUNAN**

: Akbank T.A.Ş.
Temsilcisi: Av. Turgan GÜRMENT
Mete Cad. 12/7 Taksim 34437 İstanbul

D. TARAFLAR

: - Akbank T.A.Ş.
Sabancı Center 4.Levent/İstanbul
- Citibank A.Ş.
İnkılâp Mh. O. Faik Atakan Cd. Yılmaz Plaza No:3
Ümraniye/İstanbul

E. DOSYA KONUSU: "Citi Wings Kredi Kartı ve Citibank Global Programları İşbirliği ve Marka Lisans Sözleşmesi"ne menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talebi.

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 08.03.2011 tarih ve 1814 sayı ile giren başvuru üzerine düzenlenen 22.04.2011 tarih ve 2011-4-68/ MM-11-378.HG sayılı Muafiyet Ön İnceleme Raporu 25.04.2011 tarih ve REK.0.08.00.00-130.01.03/173 sayılı Başkanlık önergesi ile 11-28 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Raporda,

- Akbank A.Ş. (Akbank) ve Citibank A.Ş. (Citibank) arasında 21.2.2011 tarihinde imzalanan "Citi Wings Kredi Kartı ve Citibank Global Programları İşbirliği ve Marka Lisans Sözleşmesi"ne menfi tespit belgesi verilemeyeceği,

- Söz konusu Sözleşme'nin, taraf teşebbüslerin rakip teşebbüsler olmaları nedeniyle, 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlanamayacağı,

- 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde yapılan değerlendirme sonucunda; anılan maddede belirtilen şartların bulunduğu göz önüne alınarak, söz konusu Sözleşme'ye imza tarihi olan 21.2.2011 tarihinden itibaren muafiyet tanınması gerektiği

görüşüne yer verilmiştir.

11-28/547-165

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. İlgili Pazar

H.1.1. Ürün Pazarı

50 Dosya konusu bakımından, ilgili ürün pazarı teşebbüslerin akdettikleri sözleşmenin etki edeceği pazardır. Akbank ve Citibank esas olarak bankacılık hizmetleri pazarında faaliyet göstermektedir. Başvuru konusu Sözleşme de tarafların kredi kartları alanındaki faaliyetlerine ilişkindir. Sözleşme ile Citibank, müşterilerine “Wings” marka ve logolu kart ihraç edebilecek; bu kartlarla müşterilerine mevcut Wings Kart üye işyerlerinde taksitli alışveriş ve ödül kazanma imkânı tanıyabilecektir. Ayrıca yapacağı üye işyeri sözleşmeleri ile Citibank ve Akbank kredi kartlarının kullanılabilmesi üye işyeri ağını genişletebilecektir. Bu çerçevede bildirim konu dosyaya ilişkin ilgili ürün pazarı; “çok markalı kredi kartları ihracı pazarı” (issuing) ve “üye işyeri edinme pazarı” (acquiring) olarak belirlenmiştir.

H.1.2. Coğrafi Pazar

Taksitli alışveriş ve ödül biriktirme imkânı sağlayan çok markalı kredi kartlarının etkili olduğu coğrafi pazar, söz konusu kartların ülkemiz genelinde kullanılması dolayısıyla “Türkiye” olarak tespit edilmiştir.

60 H.2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

H.2.1. Taraflara İlişkin Bilgiler

H.2.1.1. Akbank T.A.Ş.

1948 yılında kurulan Akbank, hâlihazırda İstanbul'daki Genel Müdürlüğü ve 20 Bölgesel Müdürlüğüyle birlikte 912 şubeyi kapsayan bir dağıtım ağı ile çalışmaktadır. Akbank, yurtdışındaki faaliyetlerini Hollanda (Akbank N.V.), Almanya (Akbank AG) ve Dubai'de (Akbank Dubai Limited) bulunan iştirakleri ve Malta'da bulunan bir şubesiyle sürdürmektedir.

70 Akbank, temel bankacılık hizmetlerinin yanı sıra bireysel, ticari, kurumsal, özel bankacılık ve uluslararası ticaretin finansmanı hizmetlerini sunmaktadır. Bankacılık dışı finansal hizmetler ile sermaye piyasası ve yatırım hizmetleri ise, Banka'nın iştirakleri tarafından verilmektedir.

Akbank ve Citibank arasında stratejik işbirliği yapılmasını düzenleyen ve Rekabet Kurulu'nun 06-95/1194-360 sayılı kararı ile beş yıl muafiyet tanınan Anlaşma ile birlikte Citigroup Akbank'ın %20'sine stratejik ortak olmuştur. Bu stratejik ortaklıkla, yeni ticari bankacılık faaliyetlerinin geliştirilmesi, mevcut ürün gamının iyileştirilmesi ve yeni ürünlerinin geliştirilmesinde önemli katkılar sağlaması hedeflenmektedir.

H.2.1.2. Citibank A.Ş.

80 Türkiye'deki çalışmalarına 1975 yılında kurumsal bankacılık hizmetleri ile başlayan Citibank, 1981 yılından itibaren faaliyetlerini şube statüsünde sürdürmüştür. 1996 yılında bireysel bankacılık, 1998'de ise ticari bankacılık hizmetleri sunmaya başlayan Citibank, kurumsal ve ticari müşterilerine krediler, hazine ürünleri, kurumsal finansman, nakit yönetimi, dış ticaret finansmanı, menkul kıymet saklama hizmetlerini sunmaktadır. Citibank'ın Türkiye'deki bireysel bankacılık ürün ve hizmetleri, TL ve döviz cinsinden mevduat ürünleri, yerli ve yabancı yatırım fonları, bireysel kredi ve kredi kartlarını kapsamaktadır.

11-28/547-165

2006 yılı başında uygulamaya koyduğu büyüme planı kapsamında şube ağını genişleten Citibank, şubeleri, ATM'leri, Citibank Online ve CitiDirect Online internet bankacılığı ile CitiPhone ve CitiService telefon bankacılığı kanalı ile kurumsal, ticari ve bireysel bankacılık müşterilerine hizmet sunmaktadır.

- 90 Citibank, 2007 yılında %20 hissesini alarak Akbank'a stratejik ortak olmanın yanı sıra, yine aynı yıl Opus Menkul Değerler A.Ş.'yi satın alarak Citi Menkul Kıymetler A.Ş. olarak Türkiye'de menkul kıymetler hizmeti sunmaya başlamıştır.

H.2.2. Bildirime Konu Sözleşme

Bildirime konu "Citi Wings Kredi Kartı ve Citibank Global Programları İşbirliği ve Marka Lisans Sözleşmesi" (Sözleşme), Citibank tarafından çıkarılacak Citi Wings kredi kartlarının, kuralları ve işleyişi Akbank tarafından belirlenen Wings Kredi Kartı uygulamalarının altyapısından yararlanarak Axess üye işyerlerinde kullanılabilmesi, tarafların hak ve yükümlülükleri, "Wings" markasının Citibank tarafından kullanımının esasları ile Akbank'ın Akbank Wings Kredi Kartlarını yararlandıracağı Citibank Global Programlarının kuralları ve işleyişine ilişkin şartları düzenlemektedir.

Sözleşme ile Akbank, Citibank'a Türkiye'de ve internette Citi Wings Kredi Kartı düzenleme ve pazarlama hakkı tanınmaktadır. Sözleşme kapsamında olan Wings ürünleri, Visa ve MasterCard markaları altında Basic ve Black kartlarıdır. Sözleşme'nin süresi düzenleme tarihinden itibaren 10 yıl olarak belirlenmiştir. Ancak taraflar sürenin bitiminden 6 ay öncesinden noter vasıtası ile yazılı olarak Sözleşme'nin sona erdiğini karşı tarafa bildirmezse, Sözleşme aynı şartlarla 3 yıl daha kendiliğinden yenilenmiş sayılacak ve bu hüküm izleyen yıllar için de geçerli olacaktır. Dolayısıyla Sözleşme belirsiz süreli sözleşme şeklinde düzenlenmiştir.

H.2.3. Değerlendirme

110 H.2.3.1. Sözleşme Hükümlerinin İncelenmesi

Bildirime konu Sözleşme'nin "Sözleşmenin Konusu" başlıklı 5.1. maddesinde, ... hükmü yer almaktadır.

Sözleşme'nin "Kapsam" başlıklı 5.3. maddesine göre ...

Sözleşme'nin 5.4.1. maddesine göre ...

Sözleşme'nin 5.4.2. maddesine göre ...

Sözleşme'nin 5.4.3. maddesine göre ...

Sözleşme'nin 5.4.6. maddesine göre ...

Sözleşme'nin 5.5. maddesine göre ...

Sözleşme'nin 5.6. maddesinde ... Sözleşme'nin 5.7 maddesinde ...

- 120 Sözleşme'nin uygulama ve işleyiş kurallarını açıklayan Ek-1'de ise aşağıdaki hükümler bulunmaktadır:

1. maddede yar alan, Wings-Citibank işbirliği modeline göre ... 2. maddede açıklanan Wings-Citibank işbirliği prensiplerine göre ise, Wings ...

Üye işyeri faaliyetleri ile ilgili olan 4.5. maddeye göre, ...

Citi Wings kredi kartı hesap kesim tarihini düzenleyen 7. maddeye göre ...

11-28/547-165

H.2.3.2. Menfi Tespit Değerlendirmesi

130 4054 sayılı Kanun'un uygulaması bakımından teşebbüs niteliğini haiz Akbank ile Citibank, bankacılık hizmetleri ve inceleme konusu bakımından ilgili ürün pazarı olarak belirlenen kredi kartları pazarında birbirlerine rakip durumdadırlar. 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde "*Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran veya doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar... hukuka aykırı ve yasaktır.*" hükmü yer almaktadır. Bu çerçevede, aynı piyasada faaliyet gösteren ve birbirine rakip olan iki teşebbüsün bir kredi kartı programını paylaşmak üzere akdettikleri bir sözleşme 4. madde yasağına tabi olacağından, bildirim konu Sözleşme'ye Kanun'un 8. maddesi çerçevesinde menfi tespit belgesi verilmesinin mümkün olmadığı kanaatine varılmıştır.

140 Ayrıca, Sözleşme'nin reklam ve tanıtım faaliyetlerini düzenleyen ve Citibank'ın Akbank'ın onayı olmaksızın kamuya yönelik tanıtım yapamayacağını öngören 5.5. maddesi, Ek-1'de yer alan ve Citibank'ın Citi Wings kredi kartları için üye işyeri edimi gerçekleştirilmeyeceğini düzenleyen 4.5. maddesi ve Citibank'ın ekstre tarihlerini sınırlayan 7. maddesi rekabeti sınırlayıcı niteliktedir. Bu maddeleriyle de, teşebbüsler arası rekabeti sınırlayıcı bir anlaşma niteliğinde olan Sözleşme'ye, 4054 sayılı Kanun'un 4., 6. ve 7. maddelerine aykırı olmadığına dair bir menfi tespit belgesi verilmesi mümkün gözükmemektedir.

150 Diğer yandan Sözleşme'de Citibank'ın müşterilerden isteyeceği ücret, faiz ve komisyonlarda özgürce karar alabilmesine engel teşkil edebilecek herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Ayrıca tarafların gelecekte benzer nitelikte işbirliği yapmalarına engel teşkil edebilecek hükümler yer almamaktadır. Sözleşme'nin 5.3.3 maddesinde bu husus Akbank için açıkça belirtilirken, Citibank'ın da bu yönde bir işbirliğine gidemeyeceğine ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

H.2.3.3. Grup Muafiyeti Değerlendirmesi

2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği, mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımı konulu dikey anlaşmaları kapsamakla birlikte, rakip teşebbüsler arasında yapılan dikey anlaşmalara uygulanmamaktadır. Rakip teşebbüsler ise Tebliğ'in tanım maddesinde, aynı ürün pazarında faaliyette bulunan veya bulunma potansiyeline sahip sağlayıcılar olarak tanımlanmıştır.

160 Akbank ve Citibank çok markalı kredi kartları pazarında birbirlerine rakip teşebbüslerdir. Her iki banka da kredi kartları ihraç etmekte ve işyerleri ile anlaşmaları bulunmaktadır. Dolayısıyla Sözleşme'ye taraf teşebbüsler ilgili ürün pazarı bölümünde yer verilen iki pazarda da birbirine rakip konumdadırlar. Bu hususlar dikkate alındığında, bildirim konu Sözleşme'ye taraf olan teşebbüsler rakip konumda oldukları için 2002/2 sayılı Tebliğ'in incelemeye konu Sözleşme'ye uygulanma kabiliyetini haiz olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

H.2.3.4. Bireysel Muafiyet Değerlendirmesi

Menfi tespit alamayan ve 2002/2 sayılı Tebliğ'in sağladığı muafiyetten de yararlanamadığı tespit edilen Sözleşme'ye bireysel muafiyet tanınabilmesi için Kanun'un 5. maddesinde öngörülen iki olumlu iki olumsuz koşulun birlikte sağlanması gerekmektedir.

170 a) Malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması

11-28/547-165

Teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarının Kanun'un 4. madde hükümlerinden muaf tutulması için aranan ilk olumlu şart ekonomik açıdan bir değerlendirme yapılmasını gerektirmektedir. Hangi hallerin ekonomik yarar sağladığının somut olayın özelliklerine göre değerlendirilmesi gerekmektedir. Genel olarak üretim ve dağıtım maliyetlerinin düşürülmesi, kalitenin artırılması, malın arzında devamlılığın sağlanması, yeni piyasalara girişin kolaylaştırılması ve yeni ürünlerin ya da üretim tekniklerinin bulunması gibi hallerin varlığı halinde ekonomik yararın sağlandığı kabul edilmektedir.

180 Çok markalı kredi kartlarına yönelik üye işyeri edinme pazarında, "Citi Wings Kredi Kartı ve Citibank Global Programları İşbirliği ve Marka Lisans Sözleşmesi" sonucunda kapalı ağ olarak faaliyet gösteren Wings üye işyeri ağı Citibank ile birleşmiştir. Bu yolla Citibank mevcut üye işyeri ağını büyümeye gerek kalmaksızın mevcut ağda ihraç ettiği kartları kullandırma imkânına sahip olacaktır. Citibank böylece yeni üye işyeri anlaşmaları yapmasa dahi, mevcut üye işyeri ağından faydalanacak ve güçlü bir marka ile beraber çok markalı kredi kartları piyasasındaki pazar payını artırma imkânına kavuşacaktır.

190 Diğer yandan, Sözleşme'ye taraf bankaların program kullanımına yönelik söz konusu Sözleşme dolaylı olarak çok markalı kredi kartları hizmetinin sunulmasında gelişme ve iyileşme sağlanması amacına da hizmet etmektedir. Citibank altyapı yatırımlarını artırmak yerine Wings'in mevcut geniş ağından faydalanabilecek; yeni POS maliyeti üstlenmeyecek; mevcut ağa isterse yeni üye işyerleri eklemek suretiyle faaliyet gösterecektir. Böylece Citibank müşterileri açısından bankacılık hizmetlerinin önemli parçalarından biri olan kredi kartları pazarında hizmet alımında iyileşme sağlanması söz konusu olacaktır.

b) Tüketicinin bundan yarar sağlaması

4. madde anlamında rekabeti sınırlayıcı etkileri olan bir anlaşmanın muafiyet alabilmesi için, yukarıda değinilen malların dağıtımı veya hizmetlerin sunulmasından elde edilen iyileşmenin tüketiciye yansıtılması ve tüketicinin bundan fayda sağlaması gerekmektedir. 200 Tüketicinin yarar sağlaması açısından beklenen genellikle fiyatlar seviyesindeki düşüş olmakla birlikte, satış sonrası etkin hizmetler, ürün çeşitliliğinin artması, tüketicinin ürüne daha kolay ulaşabilmesi, malın arzında devamlılığın sağlanması gibi koşullar da tüketicinin elde edeceği menfaat kapsamında değerlendirilebilmektedir.

210 İnceleme konusu dikkate alındığında, tüketici yararı açısından ilk bakılması gereken Citibank müşterilerinin durumunda meydana gelebilecek olası değişimlerdir. Bu bağlamda incelemeye konu anlaşma vasıtasıyla kredi kartları pazarında hâlihazırdaki Citibank kredi kartı hamillerinin de çok markalı kredi kartı hizmetinin sağladığı avantajlardan yararlanması yoluyla; tüketicilerin güvenli hizmet almaları ve yaygın bir üye işyeri ağına sahip olan Wings kredi kartının sağladığı ödül/puan uygulamasından faydalanmaları sağlanmış olmaktadır. Bu açıdan, Citibank müşterilerinin Türkiye'nin en yaygın üye işyeri ağlarından birine dâhil olarak alışveriş yapma imkânına sahip olmaları tüketici yararı açısından en dikkate değer husustur. Diğer taraftan, kredi kartı pazarı çift taraflı pazar özelliğindedir ve bu pazarlarda bir arz edici tarafından sunulan aynı ürüne karşı birbirini etkileyen iki farklı talep söz konusudur. Bunlardan ilki kart kullanıcının talebi, ikincisi ise üye işyerinin talebidir. Kart kullanıcıları bakımından kredi kartı ne kadar çok üye işyerine sahipse karta olan talep o oranda artmaktadır. Aynı şekilde bir kredi kartı ne çok tüketici tarafından kullanılmaktaysa üye işyerlerinin o kredi kartının POS'unu yerleştirmek konusundaki saikleri artacaktır. Kart kullanıcıları ve üye işyerleri arasındaki

11-28/547-165

220 bu pozitif dışsallık nedeniyle, tüketici boyutundaki bir fayda artışının diğer bir tüketici grubu olan üye işyerine yansımaları söz konusudur. Dolayısıyla işbirliği ile gelen pazar payı artışıyla daha fazla tüketicinin fayda görmesi muafiyetin ilgili şartının karşılanması açısından önemlidir.

c) İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması

Muafiyet kararı verilmesinde aranan ilk olumsuz şarta göre, muafiyete konu anlaşma ilgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmasına neden olmamalı, bir başka deyişle sağlanan ekonomik gelişme veya fayda ile tüketicinin bundan yarar sağlaması rekabetin ortadan kaldırılması sonucunda elde ediliyor olmamalıdır.

230 Kredi kartlarının alışveriş işlem cirolarına göre hesaplanan pazar payları bakımından 2009 yılı itibarıyla Akbank'ın %...; Citibank'ın ise %... pazar payı olduğu görülmektedir. Buna göre bildirim konu işlem taraflarının toplam pazar payları %... olacağından, ilgili pazarın önemli bir bölümünde rekabet ortadan kalkmayacaktır. Dahası işbirliği sözleşmesinin tarafı olan Akbank ve Citibank, kredi kartları pazarında pazar lideri konumunda bulunan diğer bankalara karşı bu Sözleşme vasıtasıyla daha güçlü birer rakip konumuna geçebilecekleri için anılan Sözleşme'nin kredi kartları pazarındaki rekabete katkısı da olacaktır.

Sonuç olarak, bildirim konu anlaşma sonucunda ilgili pazarın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmayacağı ve muafiyetin bu koşulunun sağlandığı değerlendirilmesine ulaşılmıştır.

240 d) Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmaması

Kanun'un 5. maddesinde öngörülen bu son koşula aykırılık izlenen amacın elde edilmesi için rekabetin gereğinden fazla sınırlanmaması ya da rekabetin sınırlanmasının gereğinin dahi bulunmaması halinde olabilir. Teşebbüsler prensip olarak anlaşma ile amaçladıkları ekonomik yararların gerçekleştirilmesinde rekabeti en az sınırlayıcı yöntemi tercih etmekle yükümlüdürler.

"Citi Wings Kredi Kartı İşbirliği ve Marka Lisans Sözleşmesi" ile amaçlanan teşebbüslerin üye işyeri ve kart kullanıcılarının sayısını artırmak ve bu yolla rakipler ile daha etkin rekabet edebilmektedir. Anılan Sözleşme bu doğrultuda hazırlanmış ve rekabeti zorunlu olandan fazla kısıtlayıcı herhangi bir hükme yer verilmemiştir.

250 Bu çerçevede, Kanun'un 5. maddesinde belirtilen koşulları sağlayan bildirim konu sözleşmeye, bireysel muafiyet verilebileceği kanaatine varılmıştır.

I. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,

- Akbank A.Ş. ve Citibank A.Ş. arasında 21.02.2011 tarihinde imzalanan "Citi Wings Kredi Kartı ve Citibank Global Programları İşbirliği ve Marka Lisans Sözleşmesi"ne menfi tespit belgesi verilemeyeceğine,

260 - "Citi Wings Kredi Kartı ve Citibank Global Programları İşbirliği ve Marka Lisans Sözleşmesi"nin, taraflarının rakip teşebbüsler olmaları nedeniyle, 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlanamayacağına,

11-28/547-165

- 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde yapılan değerlendirme sonucunda; anılan maddede belirtilen şartların tamamının karşılandığı göz önüne alınarak, söz konusu Sözleşme'ye Kanun'un 5. maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde imza tarihi olan 21.02.2011 tarihinden itibaren muafiyet tanınmasına

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.